

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığından:

Karar No: 100

- K A R A R -

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 175. maddesinin dördüncü fıkrasında; “Meclisce üye tam sayısının beşte üçü ile veya üçte ikisinden az oyla kabul edilen Anayasa değişikliği hakkındaki Kanun, Cumhurbaşkanları tarafından Meclise iade edilmediği takdirde halkoyuna sunulmak üzere Resmî Gazetede yayımlanır.” hükmü yer almaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca 21/01/2017 tarihinde kabul edilen 6771 sayılı “Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” Resmî Gazete'nin 11 Şubat 2017 tarih ve 29976 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanununun 2. maddesinde; “Anayasa değişikliğinin halkoylaması, ilgili Anayasa değişikliği Kanununun Resmî Gazetede yayımını takip eden altmışıncı günden sonraki ilk pazar günü yapılır.” hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükümler çerçevesinde, Yüksek Seçim Kurulunun 11 Şubat 2017 tarih ve 74 sayılı kararı ile Anayasa Değişikliği Halkoylamasının 16 Nisan 2017 Pazar günü yapılması karar altına alınmıştır.

Anayasa Değişikliklerinin Halkoylamasına Sunulmasına yönelik olarak, 6112 sayılı Kanununun 31. maddesinde yer alan siyasi reklama ilişkin usul ve esasların belirlenmesi hususunda gerekli Kurul Kararı Taslağı Kurulumuza sunulmuş olmakla;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Ulusal iradenin sağlıklı ve serbest biçimde oluşabilmesi amacıyla Anayasanın 79. maddesi; seçimlerin yargı yönetim ve denetimi altında yapılmasını kurala bağlamış; seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim konularıyla ilgili bütün yolsuzlukları, şikâyet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama görevi Yüksek Seçim Kuruluna verilmiştir.

Demokratik seçim için gerekli ortamın oluşturulabilmesi amacıyla halkoylamasının başlangıcı olarak belirlenen tarihten oy verme gününe kadar geçen süreyi kapsayan dönemde uygulanacak usul ve esaslar ilgili yasalarda düzenlenmiştir.

Kamuoyunu etkileyip, yönlendirebilmeleri nedeniyle radyo ve televizyon yayınları, halkoylaması döneminde daha ayrıntılı ve özenle uygulanması gereken usul ve esaslara tabi tutulmuştur. 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunda radyo ve televizyon, basın, iletişim araçları ve internet yayınları ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır.

6112 sayılı Kanunun "Siyasi reklam" başlıklı 31. maddesinde;

“Medya hizmet sağlayıcılar, Yüksek Seçim Kurulu tarafından ilân edilen seçim döneminde, yayın yasalarının başlayacağı saate kadar siyasi parti ve aday reklamları yayımlayabilir.

Siyasi reklamlar, bu Kanunda yer alan hükümlere ve Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen usul ve esaslara uygun olmak zorundadır.”

“Televizyon ve radyo yayın hizmetlerinde reklam ve tele-alışveriş” başlıklı 10. maddesinde de;

“Televizyon ve radyo yayın hizmetlerinde reklamlar ile tele-alışveriş, sesli ve/veya görüntülü bir uyarıyla açıkça fark edilebilecek ve program hizmetinin diğer unsurlarından kolaylıkla ayırt edilebilecek biçimde düzenlenir.

Tele-alışveriş yayınları hariç her türlü reklam yayınlarının oranı, bir saat başından bir sonraki saat başına kadarki yayın içinde yüzde yirmiyi aşamaz.

İkinci fıkrada belirtilen orana, program desteklemesi ve yayıncının kendi programlarının tanıtımlarına ayrılan süre ile ürün yerleştirme dâhil değildir. Program tanıtımlarının oranı, bir saat başından bir sonraki saat başına kadarki yayın içinde yüzde beşi aşamaz.

İkinci fıkrada belirtilen süreden bağımsız olarak, sesli ve görüntülü bir uyarı ile açıkça belirtilerek, kesintisiz en az onbeş dakika süreyle tele-alışveriş yayını yapılabilir. Bu yayının süresi bir gün içinde toplam bir saati aşamaz.

Ücretsiz yayınlanan ve Üst Kurul tarafından tavsiye edilen kamu hizmeti duyuruları reklam sürelerine dâhil edilmez.

Reklam ve tele-alışveriş yayınları, programların arasına veya programın bütünlüğü, değeri ve hak sahiplerinin hakları zedelenmeyecek biçimde bir program içine yerleştirilebilir. Bağımsız bölümlerden oluşan programlarda veya devre araları içeren spor programları ve benzer yapıdaki olay ve gösteri programlarında, reklam ve tele-alışveriş yayınları bölüm veya devre aralarına yerleştirilir.

Sinema ve televizyon için yapılmış filmler ile haber bültenleri ve çocuk programları, planlanan yayın süreleri otuz dakikadan fazla olması hâlinde, her otuz dakikalık yayın süresi için bir kez olmak üzere reklam ve tele-alışverişle kesilebilir.

Dinî tören yayını içine hiçbir şekilde reklam ve tele-alışveriş yayını yerleştiremez.

Münhasıran reklam, tele-alışveriş ve öz tanıtım yayınlarına ayrılmış televizyon ve radyo yayın hizmetlerine bu madde hükümleri uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar Üst Kurulca yönetmelikle düzenlenir.”

hükümleriyle,

298 sayılı Kanunun "Propaganda yayınlarına ilişkin yasaklar" başlıklı 58. maddesinin birinci fıkrasında; "Propaganda için kullanılan el ilanları ve diğer her türlü matbuat üzerinde Türk Bayrağı ve dini ibareler bulundurulması yasaktır."

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun "Dini ve dince kutsal sayılan şeyleri istismar yasağı" başlıklı 87. maddesinde; "Siyasi partiler, Devletin sosyal veya ekonomik veya siyasi veya hukuki temel düzenini, kısmen de olsa dini esas ve inançlara uydurmak amacıyla veya siyasi amaçla veya siyasi menfaat temin ve tesis eylemek maksadıyla dini veya dini hissiyatı veya dince mukaddes tanınan şeyleri alet ederek her ne suretle olursa olsun propaganda yapamaz, istismar edemez veya kötüye kullanamazlar."

hükümleri yer almaktadır.

6112 sayılı Kanunun 3. maddesinin (ş) fıkrasında; Radyo ve televizyon reklamı, taşınmazlar, hak ve yükümlülükler dâhil olmak üzere mal veya hizmetlerin teminini teşvik etmek, bir amaç veya düşüncüyü yaymak veya başka etkileri oluşturmak amacıyla ticaret, iş, zanaat veya bir meslekle bağlantılı gerçek ve tüzel kişi tarafından, bir ücret veya benzeri bir karşılıkla yapılan her türlü duyuru veya öz tanıtım yayını olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan yola çıkılarak halk oylamasında siyasi reklamın amacı, Anayasa değişikliklerinin halka açıklanması ve tanıtılması, siyasi partilerin program ve projelerini halka anlatmasıdır.

Siyasi reklamı halka ulaştırma aracı olan medya hizmet sağlayıcıları, bu görevlerini yerine getirirken demokratik toplum düzeninin özünü teşkil eden, seçimin özgür, serbest ve eşit koşullarda adil bir biçimde yapılabilmesi için, siyasi partiler arasında fırsat eşitliğini sağlayacak biçimde hizmet sunmaları gerekir. Reklam yayınlarından yararlandırılmada tarafsızlık, gerçeklik ve doğruluk ilkelerine ve ücret eşitliğine uyulması zorunludur.

Diğer yandan; siyasi reklam yayını yapan medya hizmet sağlayıcılarının, siyasi reklam yayınlarını yaparlarken 6112 sayılı Kanununun 8. maddesinde ve Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinin 5 ve 7. maddelerinde öngörülen yayın hizmet ilkelerine ve yukarıda açıklanan ölçü ve prensiplere göre hareket etmeleri esastır.

S O N U Ç: Açıklanan nedenlerle;

1- Medya hizmet sağlayıcılarının, halkoylamasının başlangıç tarihi olan 16 Şubat 2017 tarihinden oy verme gününden önceki yirmi dört saate kadar (14 Nisan 2017 Cuma günü, saat 24.00) olan sürede siyasi reklam yayımlayabileceklerine (298/55-A/2),

2- Siyasi partilerin siyasi reklamlarında Türkçe'nin yanı sıra farklı dil ve lehçelerin de kullanılabilmesine,

3- Siyasi partilerin verecekleri siyasi reklamlarda Türk Bayrağı ve dini ibarelerin kullanılmayacağına,

4- Medya hizmet sağlayıcılarının, bu görevi yerine getirirken demokratik toplum düzeni gereklerine uygun bir seçim yapılabilmesi için, partilere siyasi reklam tahsisi yaparken tarafsızlık, gerçeklik ve doğruluk ilkelerine uygun hizmet sunmaları gerektiğine,

5- Siyasi reklam yayınlarının 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanununun 8. maddesi ile Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinin 5 ve 7. maddelerinde yer alan yayın hizmeti ilkelerine uygun olmasına,

6- Aynı reklam kuşağında, birden çok partinin siyasi reklam yayınlanmasını istemesi halinde; istekliler arasında kura çekilerek o reklam kuşağında yayınlanacak siyasi reklamların tespit edilmesi, yayın dışında kalanlara ise istek halinde bir sonraki reklam kuşağında yayınlanması için öncelik verilmesine,

7- Medya hizmet sağlayıcılarının, yayımlayacakları siyasi reklamların 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanununun 10. maddesi hükmünde yer alan esaslara tabi olduğuna ve reklamlardan ayrı olarak siyasi reklam kuşağı düzenleyemeyeceklerine,

8- Bir medya hizmet sağlayıcısında yayınlanacak siyasi reklamların ücretinin siyasi partilere göre değişkenlik göstermemesine,

9- Halkoylamasının başlangıç tarihi olan 16 Şubat 2017 tarihinden yayın yasaklarının başlayacağı oy verme gününden önceki son yirmi dört saate kadar (14 Nisan 2017 Cuma günü saat 24.00) olan sürede medya hizmet sağlayıcıları tarafından yayınlanacak siyasi reklamların Yüksek Seçim Kurulunun kararları doğrultusunda Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından izlenmesi, denetlenmesi ve değerlendirilmesi gerektiğine,

10- Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ile ulusal düzeyde yayın yapan bütün özel radyo ve televizyon kanalları ayırım gözetilmeden izlenerek siyasi reklam yayın ilkelerine aykırılığın tespiti halinde düzenlenecek raporların, halkoylaması dönemi içerisinde Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca değerlendirilip, her haftanın perşembe günleri saat 17.00'ye kadar, Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına sunulmasına,

11- Yerel düzeyde yayın yapan radyo ve televizyon kanallarının siyasi reklam yayın ilkelerine aykırılığının tespiti halinde, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından düzenlenecek olan raporların, yayın kuruluşunun merkezinin bulunduğu yer ilçe seçim kurulu başkanlığına bekletilmeden gönderilmesine,

12- Kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasına,

13- Karar örneğinin;

- a) Cumhuriyet başsavcılıklarına gönderilmek üzere Adalet Bakanlığına,
 - b) Seçime katılma yeterliliği tespit ve ilân edilen siyasi parti genel başkanlıklarına,
 - c) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanlığına,
 - ç) Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğüne,
- gönderilmesine,

d) Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne www.vsk.gov.tr adresinde yayınlanmasına, il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına Kurum içi elektronik posta ile iletilmesine,

14/02/2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Sadi GÜVEN

Başkanvekili
Erhan ÇİFTÇİ

Üye
Zeki YİĞİT

Üye
Sadi SARIYILDIZ

Üye
Nakiddin BUĞDAY

Üye
Muharrem AKKAYA

Üye
Cengiz TOPAKTAŞ

Üye
Z. Nilgün
HACİMAHMUTOĞLU

Üye
Yunus AYKIN

Üye
Kürşat HAMURCU